

UKRAINAS VALSTS VALODAS TIESĪBSARGS

LINGVOCĪDAM STOP. XIV laidiens

Ukrainu valoda ir viena no izšķirīgām ukraiņu nācijas iezīmēm. Krievija vairāku gadsimtu garumā mērķtiecīgi centusies to iznīcināt (ir noticis lingvocīds); tas ir neapstrīdams vēsturisks fakts.

Lingvocīds konsekventi tiek īstenots kā daļa no ukraiņu genocīda, ko Krievija veic īslaicīgi okupētajās teritorijās. Ukrainu valoda kā nozīmīgs nacionālās identitātes un valstsveides faktors ir viens no Krievijas galvenajiem mērķiem karā pret Ukrainu.

Lingvocīda aktus Ukrainā vienmēr pavada draudi, iebiedēšana, fiziska spēka lietošana, psiholoģisks spiediens, brīvības ierobežošana, nolaupīšana, spīdzināšana, slepkavības un citi noziegumi pret ukraiņiem. Okupācijas administrāciju uzdevumā nereti tiek izdoti un izplatīti noziedzīgi juridiski lēmumi un dokumenti, kuros atrodami pierādījumi lingvocīdam pret ukraiņu valodu.

Ukrainas valsts valodas tiesībsargs cer, ka visi okupantu noziegumi, ieskaitot ar lingvocīdu saistītos nodarījumus, tiks pienācīgi dokumentēti, izmeklēti un nodoti tiesai. Noziedzniekiem jātiek identificētiem un sodītiem.

Lai to panāktu, Ukrainas valsts valodas tiesībsargs Tarass Kremins ir aicinājis ukraiņus un starptautisko sabiedrību ziņot par visiem gadījumiem, kad noticis lingvocīds (jebkāda okupantu vai to pakalpiņu rīcība, kuras mērķis ir diskriminēt vai vajāt ukraiņus valodas dēļ, vardarbīga ukraiņu valodas izspiešana no publiskās telpas un lietojuma sabiedrībā, ukraiņu valodas vietā uztiēpjot krievu valodu).

☎ Tālruna numurs: +380 635561279

✉ Elektroniskā pasta adrese:
stoplinguacide@gmail.com

Rūpīgi dokumentētiem pret ukraiņu valodu notikušā lingvocīda aktiem būs liela nozīme, uzsākot noziedznieku kriminālvajāšanu un tos tiesājot.

Vēršam uzmanību uz šiem Ukrainas valsts valodas tiesībsarga paziņojumiem un citiem faktiem saistībā ar genocīdu pret ukraiņu valodu.

2023. gada 25. jūnijs

[Par ukraiņu valodu, tās izcelsmi un attīstību ir daudz stereotipu.](#) Daļu no tiem ir izgudrojuši krievu propaganda, un vairāki no tiem sabiedrībā pastāv vēl joprojām. Bieži vien tieši tāpēc ukraiņi nav vēlējušies sarunāties savā valodā.

Stereotips par rašanos no krievu valodas

Ukraiņu valoda atzarojusies no indoeiropiešu valodu koka slāvu valodu zara austrumslāvu valodu apakšgrupas. Kijivas valstī vienkāršie ļaudis sarunājās senukraiņu valodā jeb seno rusu tautas valodā. Tā nepavisam nebija krievu valoda – tā bija senslāvu valodas pēctece tieši tāpat kā abas pārējās no senslāvu dialektu masīva izaugušās baltkrievu un krievu valoda.

Dialektu valoda un suržiks

Visās slāvu valodās ir dialekti, piemēram, baltkrievu valodā ir trasjanka. Ukraiņu suržiks (vienkāršruna, kas radusies, mehāniski savienojot ukraiņu dialektu fonētiku un gramatiku ar pārsvarā krievu valodas leksisko materiālu) lielā mērā izveidojies padomju agresīvās politikas un krievu valodas ietekmes rezultātā, izplūstot izrunas, vārdu locīšanas, lietošanas un frazeoloģijas normām.

Tuva radniecība ar krievu valodu

Liela daļa ukraiņu ir bilingvāli un saprot krievu valodu, jo piespiedu kārtā ir tajā klausījušies vai to mācījušies PSRS laikā. Turpretī krievi, kuri nekad nav mācījušies vai dzirdējuši ukraiņu valodu, to nesaprot vai saprot nepilnīgi, vai saprot nepareizi.

Leksikas ziņā ukraiņu valodai tuvākās ir:

- baltkrievu valoda – 84 % kopējas leksikas;
- poļu valoda – 70 % kopējas leksikas;
- slovāku valoda – 68 % kopējas leksikas;
- krievu valoda – 62 % kopējas leksikas.

Ukrainas austrumi „vienmēr” ir runājuši krievu valodā

Agresīva valodas politika ietekmējusi daļu Ukrainas. Tajās Ukrainas teritorijās, kas ietilpa Austroungārijas impērijā, ukraiņu valoda netika tik bargi ierobežota. Austrumu novadu pārkrievošanos veicināja piespiedu emigrācija kolektivizācijas, „budžu” likvidēšanas, badā mērdēšanas, industrializācijas, represiju un Otrā pasaules kara dēļ. Stagnācijas laika valodas politika samazināja ukraiņu valodā publicēto izdevumu skaitu un kvalitāti un izspieda ukraiņu valodu no daudzām dzīves jomām.

Darba migranti PSRS krievu valodu izmantoja kā galveno saziņas valodu. Rezultātā ukraiņu valoda pakāpeniski izuda no sadzīves. Tieši tas veicināja krievu valodas dominēšanu, it īpaši pilsētās. Tur to veicināja valodas politika augstākajā izglītībā un laucinieku „paverdzināšana”: līdz 60. gadu beigām lauciniekiem nebija pasas un bez kolhoza priekšsēdētāja atļaujas viņi nedrīkstēja pat doties mācīties.

2023. gada 29. jūnijs

[Kā Krievijas impērija neļāva ukraiņiem būt ukraiņiem.](#) Viena no uzbāzīgajām Kremļa propagandas tēmām ir krievu un krievu valodas „apspiešana” Ukrainā. Arī šajā gadījumā, tāpat kā citos, „rašisms” tikai atspoguļo pats savus grēkus. Krievijā jau daudzus gadus nedarbojas neviena ukraiņu skola, kaut arī 2021. gadā ukraiņi valstī bija astotā lielākā etniskā grupa.

Plakāts „Ukraiņu biedriem”, 1920. gads. Plakāta apakšdaļā rakstīts: „Tikai padomju Ukrainas brālīgā savienība ar padomju Krieviju atbrīvos strādniekus un zemniekus no vispasaules laupītājiem un ienaidniekiem: budžiem, kapitālistiem un hetmaņiem.”

2023. gada 1. jūlijs

[Tādu vārdu nekad nav bijis. Padomju varas iestāžu izgudrotie „ukraiņu” vārdi, ar kuriem tika apgānīta mūsu valoda.](#) Gadu desmitiem padomju varas iestādes un krievu propaganda izgudrojušas vārdus, kas izklausās ukraiņiski. Tas tika darīts tādēļ, lai ukraiņu valodai liktu šķīst smieklīgai un nekam nederīgai. Diemžēl šis naidīgais mīts paspējis iesakņoties un vietumis joprojām ir sastopams.

2023. gada 9. jūlijs

[Čerņihivas apgabalā skolotāja raķešu uzbrukumam laikā sarakstījusi ukraiņu valodas mācīšanas metodikas grāmatu.](#) Kamēr visapkārt dārdēja sprādzieni un apšaudes, skolotāja rakstīja ukraiņu valodas mācīšanas rokasgrāmatu piektajai klasei. Skolotāja Tetjana Buturlima vairāk nekā 40 dienu nodzīvoja bez elektrības un sakariem. Trīs reizes viņa mežā no krieviem slēpa savu visdārgāko: meitu un portatīvos datorus ar iesākto darbu.

2023. gada 3. augusts

[Krievu okupanti sākuši novākt ceļazīmes ukraiņu valodā.](#) Okupētajā Hersonas apgabala daļā krievu iebrucēji un viņu vietējie pakalpiņi sākuši novākt ceļazīmes ar nosaukumiem ukraiņu valodā. Par to ziņo propagandas mediji. Kā raksta okupantu valsts propagandisti, darbi sākušies uz Hersonas–Nova Kahovkas–Heničeskas (Červone, Semihatki) autoceļa. Ceļazīmju noņemšanu finansē agresorvalsts federālais budžets.

2023. gada 9. augusts

[Vai Ukrainas Donbass ir prokrievisks? Fakti, kas sagrauj mītus.](#) Padomju un arī jau neatkarīgās Ukrainas laikā vēsturnieki un politiķi mākslīgi uztiepuši ideju, ka Donbass ir tikai un vienīgi „sarkanā josla” un ka tajā valdošā ir komunisma ideoloģija. Tā nav patiesība.

Pirmais fakts

Pirmās lielās ukraiņu valodas vārdnīcas sastādītājs Boriss Hrinčenko bija skolotājs Luhanskas apgabalā.

Otrais fakts

Luhanskas apgabalā, ko tagad nozombējusi krievu propaganda, pastāvējusi spēcīga ukraiņu partizānu kustība, kura cīnījās pret padomju varu. Pirmo nacionālās atbrīvošanās cīņu laikā no 1918. gada līdz 1924. gadam šajā teritorijā norisinājās plaša sacelšanās pret Maskavas atsūtītajiem komunistiem, darbojās daudzi cīnītāju pulki, kuru pamatā bija lauku iedzīvotāji. Viņu pusē bija 70 % kozaku un 60 % vidēji turīgo zemnieku.

Trešais fakts

Otro nacionālās atbrīvošanās cīņu laikā Luhanskas apgabalā darbojās spēcīga nacionālistu pagrīde, kuru vadīja profesors Mihailo Bernackis. Vēl līdz 20. gadsimta 50. gadu vidum Donbasā darbojās Ukraiņu nacionālistu organizācijas (OUN) pagrīdes grupas.

Ceturtais fakts

Tieši Doneckas apgabalā un Luhanskas apgabalā dzimuši un uzauguši ievērojami ukraiņu „60. gadu disidentu” pārstāvji – Vasiļs Stuss, Ivans Svitličnijs, Mikola Rudenko, Ivans Džjuba, Anatolijs Lupiniss.

Piektais fakts

Donbasā 20. gadsimta 50. gados notika pretpadomju streiki.

Sestais fakts

Ogļraču streikos, kas Donbasā norisinājās 1989. un 1990. gadā, tika izvirzītas ne tikai ekonomiskas, bet arī politiskas prasības.

Septītais fakts

Politisko protestu kultūra aizsākās nevis Kijivā vai Ļvivā, bet Luhanskā: 1998. gada 24. augustā Iekšlietu ministrijas īpašo uzdevumu vienība izdzenāja ogļraču Maidanu Luhanskā.

Noslēgumā – lielākā daļa rusofono „pamatiedzīvotāju” Ukrainas austrumdaļā tur ieradusies pēc Holodomora, ieņemot iznīcināto ukraiņu iedzīvotāju vietu.

2023. gada 10. augusts

[Nolaupīto ukraiņu bērnu pārkrievošanu veic neonacistu grupu atbalstītājs](#), ziņo „Reuters”. Tā saucamās „bērnu tiesībsardzes” Marijas Ļvovas-Belovas padomnieks Oleksijs Petrovs ir saistīts ar neonacistu grupējumiem, informē medijs. Tieši viņš atbild par „humānās palīdzības programmām”, kas domātas bērniem okupētajās Ukrainas teritorijās.

2023. gada 23. augusts

[Krievu teroristi sagrāvuši vēl vienu Ukrainas skolu](#). 23. augustā Sumu apgabala Romnos krievu „Shahed” trāpīja skolai. Kā ziņojusi Ukrainas Izglītības un zinātnes ministrija, skola bija paredzēta gandrīz 200 skolēniem. Uzbrukumā bojā gājuši četri cilvēki – skolas direktore, viņas vietnieks, bibliotekārs un sekretārs.

Sumu apgabala Romnu skolai trāpījis krievu „Shahed”. Skolas ēka ir pilnībā sagrauta.

2023. gada 31. augusts

[46 % skolēnu īslaicīgi okupētajā Zaporīžjas apgabala teritorijā vēlas mācīties ukraiņu valodu.](#) Okupanti pavasarī paziņoja, ka ar 2023. gada 1. septembri ukraiņu valodas mācīšanās skolēniem vairs nebūs obligāta un vecākiem jāizvēlas, kuru valodu – krievu vai ukraiņu – viņu bērni mācīsies kā dzimto. Apgabala okupētās daļas „izglītības ministre” kolaboracioniste Olena Šapurova paziņojusi, ka bērni ukraiņu valodu mācīsies no Krievijas Federācijas Izglītības ministrijā izstrādātām mācību grāmatām.

2023. gada 31. augusts

[Krimas tatāru valodai draud izzušana. Kā Ukraina to glābs, un ko var paveikt katrs no mums?](#) Kā liecina UNESCO aplēses, Krimas tatāru valodai draud izzušana. Šī organizācija min vairākus iemeslus, izceļot divus notikumus, kas norisinājušies ar 70 gadu intervālu: Krimas tatāru deportāciju 1944. gadā un Krimas okupāciju 2014. gadā.

2023. gada 1. septembris

Tieši pirms mācību gada sākuma krievu iebrucēji turpina sistemātisku lingvocīdu izglītības iestādēs. Tā mērķis ir īslaicīgi okupētajās Ukrainas teritorijās apspiest ukraiņu identitātes izpausmes valodā un kultūrā. [Okupācijas varas iestādes pilnībā kontrolē mācību iestādes un maina programmu saturu, mainot Ukrainas kultūru un vēsturi atbilstoši krievu propagandai.](#) Šīs izmaiņas notikušas visos izglītības līmeņos – sākot ar pirmsskolu un beidzot ar augstskolām.

2023. gada 1. septembris

[Tarass Kremins: Putina režīms īslaicīgi okupētajās teritorijās cenšas iznīcināt visas Ukrainas valstiskuma pazīmes.](#) „Okupācijas režīms kopš 2014. gada okupētajās teritorijās nav gausinājis pārkrievošanas norisi un turpina darīt visu, lai iznīcinātu visas Ukrainas valstiskuma pazīmes tajās,” sacījis Ukrainas valsts valodas tiesībsargs un norādījis, ka jo īpaši tas attiecas uz izglītības jomu.

2023. gada 2. septembris

[Labprātīga ukraiņu bruņošānās: kad valoda ir ierocis.](#) Pat apzināta pāriešana uz dzimto valodu lielai daļai ukraiņu ir sarežģīts uzdevums, tādēļ ka daudzās paaudzēs viņi ir iemācīti domāt un just krieviski. Pat zinot, ka tas ir saistīts ar sistēmu, nav viegli, un daudzi pētījumi tagad apliecina, ka viens no stresa cēloņiem Ukrainas iedzīvotājiem ir apzināšanās, ka viņi sarunājas ienaidnieka valodā. Tomēr socioloģiskās aptaujas liecina, ka ukraiņi masveidā pāriet uz dzimto valodu, tostarp arī savos telefonos, datoros un citās ierīcēs par noklusējuma valodu izvēlēdamies ukraiņu valodu.

2023. gada 3. septembris

Manipulācija. Ukrainu skolēniem „ukrainizēšanas” dēļ esot pazeminājušās sekmes. Spekulēšana ar valodas jautājumiem ir viena no krievu galvenajām tēmām. Tiek atkal un atkal uzsvērta gan krievvalodīgo apspiešana, gan krieviski runājošo otršķirīgums Ukrainā. Šoreiz ukraiņu valoda traucējot skolēnu sekmēm. Informācijas pirmavotā gan sacīts, ka Ukrainas bērni sekmēs sākuši atpalikt kara dēļ. Kā atgādina UNICEF pārstāve: „Ukrainā nemitējas uzbrukumi skolām, tādēļ bērni atrodas dziļā stresā un viņiem nav drošas vides mācībām.”

